

ANNE CARSON

RAUDONOS AUTOBIOGRAFIJA

Iš anglų kalbos vertė Alexandra Bondarev

R A R A

Vilnius, 2021

I. TEISINGUMAS

Apie teisingumą iš savo brolio Gerijonas sužinojo gana anksti.

—

Jie kartu eidavo į mokyklą. Gerijono brolis buvo vyresnis ir stambesnis,
jis eidavo prieky

kartais pratrūkdavo bėgti ar puldavo ant vieno kelio pakelti akmenis.

Akmenys daro mano brolių laimingą,

galvojo Gerijonas ir tyrinėjo akmenis risnodamas jam iš paskos.

Šitiek skirtingų rūšių akmenų,

blyškių ir slėpiningų, gulinčių vienas greta kito raudonam purve.

Sustot ir įsivaizduot kiekvieno gyvenimą!

Štai plaukia oru laimingos žmogaus rankos paleisti,

koksai likimas. Gerijonas suskubo tolyn.

Pasiekė mokyklos kiemą. Smarkiai stengė susitelkt į kojas ir žingsnius.

Aplink plūdo vaikai

o nepakeliamas raudonas žolės antpuolis ir žolės kvapas visur

traukė jį savęs link

it smarki jūra. Jis jautė, kaip akys iš kaukolės stiebias laukan
ant mažyčių savo jungčių.

Jis turėjo pasiekti duris. Turėjo nepamesti brolio iš akių.

Šie du dalykai.

Mokykla buvo ilgas plytinis pastatas, orientuotas šiaurės-pietų kryptimi. Pietuose – Pagrindinės durys
pro kurias turi įeiti visi berniukai ir mergaitės.

Šiaurėje – Darželis, savo dideliais apvaliais langais žvelgiąs į miško tankmės
ir apsuptas putinų gyvatvorės.

Tarp Pagrindinių durų ir Darželio driekėsi koridorius. Gerijonui jis rodė
lyg šimtas tūkstančių mylių

griaudžiančių tunelių ir vidinio neono dangaus, milžinų plačiai atšauto.

Ranka rankon pirmąją mokslų dieną

Gerijonas perėjo šią svetimą žemę vedamas motinos. Paskui jo brolis
diena iš dienos vykdė šią užduotį.

Bet rugsėjui slenkant spalio Gerijono broly augo nepasitenkinimas.

Gerijonas visada buvo kvailas

bet pastaruoju metu jo žvilgsnis žmones versdavo jaustis keistai.

Pasiimk mane darsyk Šįkart man pavyks,

sakydavo Gerijonas. Akys – siaubingos skylės. *Kvailys*, – atsakė jo brolis
ir paliko jį vieną.

Gerijonui nekilo dvejonų, kad *kvailys* buvo tikslu. Bet įvykdžius teisingumą
pasaulis susitraukia.

Jis stovėjo ant savo mažo raudono šešėlio ir mąstė, kaip elgtis toliau.

Priešais jį iškilo Pagrindinės durys. Galbūt...

Neatplėšdamas akių Gerijonas skynėsi kelią per liepsnas savo galvoje linkui ten
kur turėjo būti žemėlapis.

Vietoj mokyklos koridoriaus žemėlapio plytėjo gili švytinti tuštuma.

Gerijono įniršis buvo visiškas.

Tuštuma užsiplieskė ir pavirto pelenais. Gerijonas pasileido bėgti.

Nuo to laiko Gerijonas į mokyklą eidavo vienas.

Prie Pagrindinių durų suvis nesiartindavo. Teisingumas yra grynas. Jis prasiskindavo kelią

aplink ilgą šoninę plytų sieną
pro septintokų, ketvirtokų, antrokų ir berniukų tualetų langus
iki šiaurinio mokyklos galo
ir įsitaisydavo krūmuose prie Darželio. Ten jis stovėdavo
nejudrus
kol kas nors iš vidaus pastebėdavo ir ateidavo parodyti jam kelią.
Jis negestikuliavo.
Jis nebeldė į stiklą. Jis laukė. Mažas, raudonas ir tiesus jisai laukė,
tvirtai įsikibęs į naują kuprinę
viena ranka ir čiupinėdamas laimingą monetą palto kišenėj kita,
tuo tarpu pirmieji žiemos sniegai
leidosi jam ant blakstienų užklojo jį supusias šakas ir nutildė
visus pasaulio pėdsakus.

II. KIEKVIENAS

Tarsi medus miegas teisingųjų.

—

Kai Gerijonas buvo mažas jis mėgo miegoti bet dar labiau mėgo nubusti.

Jis išbėgdavo laukan su naktiniais.

Žvarbūs ryto vėjai svaidė gyvenimo žaibus dangun, kiekvieną pakankamai mėlyną kad pradėtų po savo paties pasaulį.

Žodis *kiekvienas* atskriejo jo link ir išsisklaidė vėjy. Gerijoną visad kankino šis vargas: žodžiai kaip *kiekvienas*

jam bežiūrint pabirdavo po raidę ir išnykdavo.

Erdvė jųjų reikšmei likdavo ten pat, tik tuščia.

Pačios raidės rasdavos kabančios ant šakų ar ant aplinkinių baldų.

Ką reiškia kiekvienas?

Gerijonas paklausė mamos. Ji niekada jam nemeluodavo. Kartą jai pasakius reikšmę ši likdavo.

Ji atsakė – Kiekvienas *reiškia na kaip tu ir tavo brolis kiekvienas turit savo kambarį.*

Jis susisupo į šį stiprų žodį *kiekvienas*.

Mokykloj rašydavo jį paraidžiui ant lentos (nepriekaištingai) gabalėliu raudonos šilkinės kreidos.

Jis švelniai galvojo

apie kitus žodžius, kuriuos galėtų pasilikti, kaip *krantas* ir *kryksmas*. Tuomet jie perkėlė

Gerijoną į jo brolio kambarį.

Tai įvyko atsitiktinai. Gerijono močiutė važiavo jų aplankyti ir iškrito iš autobuso.

Gydytojai sukabino ją atgal

didžiule sidabrine sagtim. Tuomet ji ir jos saktis turėjo gulėt nejudom Gerijono kambary

daugelį mėnesių. Taip prasidėjo naktinis Gerijono gyvenimas.

Prieš tai Gerijonas nebuvo patyręs naktų tik dienas ir raudonus jų pertrūkius.

Kas čia per kvapas tavo kambary? – paklausė Gerijonas.

Gerijonas ir jo brolis gulėjo tamsoj savo dviaukštėj lovoj, Gerijonas viršuje.

Gerijonui pajudinus rankas ir kojas

lovos spyruoklės išleisdavo malonų DZINGT SKLEP SKLEP DZINGT, apglėbiantį jį iš apačios lyg švarus storas bintas.

Nėr jokio kvapo mano kambary, – atsakė Gerijono brolis. Gal čia tavo kojines arba varlė tu ką

atnešei varlę į vidų? – paklausė Gerijonas. Kas čia smirda tai tu, Gerijonai.

Gerijonas susimąstė.

Jis gerbė faktus, galbūt tai buvo vienas jų. Tuomet jis išgirdo iš apačios sklindant kitokį garsą.

SKLEP SKLEP DZINGT DZINGT DZINGT DZINGT DZINGT DZINGT DZINGT DZINGT

DZINGT DZINGT DZINGT DZINGT DZINGT DZINGT DZINGT DZINGT.

Jo brolis tampė savo pagali kaip įprastai prieš užmigdamas.

Kodėl tu tampai savo pagali?

Paklausė Gerijonas. *Ne tavo reikalas verčiau parodyk saviškį, – atsakė jo brolis.*

Ne.

Lažinuos tokio neturi. Gerijonas patikrino. Turiu.

Tu toks bjaurus kad lažinuos jis nukrito.

Gerijonas toliau tylėjo. Jis skyrė faktus nuo broliškos neapykantos.

Parodyk saviškį

duosiu šį tą gero, – tarė Gerijono brolis.

Ne.

Duosiu stiklo rutuliuką.

Ne neduosi.

Duosiu.

Netikiu.

Pažadu.

Dabar Gerijonas ne juokais užsigeidė stiklo rutuliuko. Jam niekad nepavykdavo tokio laimėti klūpint ant šaltų kelių

ant rūsio grindų ir ridenant rutuliukus su broliu ir brolio draugais.

Stiklo rutuliuką

nurungia tik pieno rutuliukas. Ir taip jie įsteigė sekso ekonomiką
mainais į stiklo rutuliukus.

Pagalio tampymas daro mano brolių laimingą, – pagalvojo Gerijonas. *Nesakyk Mamai, –*
tarė jo brolis.

Kelionė į supuvusį nakties rubiną tapo varžybomis tarp laisvės
ir netikusios logikos.

Nagi Gerijonai.

Ne.

Tu man skolingas.

Ne.

Nekenčiu tavęs. Man nė motais. Pasakysiu Mamai. Pasakysi Mamai ką?

Kad mokykloj nieks tavęs nemėgsta.

Gerijonas nutilo. Faktai tamsoj didesni. Tad kartais jis nusileisdavo

į kitą lovą

ir leisdavo broliui daryt ką panorėjus arba pakibdavo tarpum abiejų veidą įrėmęs

į savo čižušinio kraštą

šaltais kojų pirštais balansuodamas ant apatinės lovos krašto. Viskam pasibaigus jo brolio balsas
tapdavo labai meilus.

Geras tu Gerijonai Ryt pasiimsiu tave pasimaudyt gerai?

Gerijonas užlipdavo atgal į savo lovą,

vėl apsvilkdavo pizamines kelnes ir išsitiesdavo ant nugaros. Jis gulėdavo itin tiesus

fantastiškose raudono pulso

temperatūrose, kol šis pamažu aprimdavo, mąstydamas apie skirtumą

tarp vidaus ir išorės.

Vidus yra mano, mąstė jis. Kitądien Gerijonas ir jo brolis

nuėjo į paplūdimį.

Jie maudės ir mokėsi riaugėt ir kirto sumuštinis su džemu ir smėliu susėdę ant pledo.

Gerijono brolis rado Amerikos dolerio banknotą

ir atidavė jį Gerijonui. Gerijonas rado gabaliuką seno karinio šalmo ir paslėpė jį.

Tai taip pat buvo diena

kai jis pradėjo autobiografiją. Šiame kūrinyje jis išdėstė visus vidinius dalykus

pirmiausia savo paties didvyriškumą
ir, didžiam bendruomenės nusivylimui, ankstyvą savo mirtį. Jis šaltai praleido
visus išorinius dalykus.

III. KALNŲ KRIŠTOLAS

Gerijonas išsitiesė ir staigiai pakišo rankas po stalu, nepakankamai staigiai.

—

Nekrapštyk Gerijonai taip užkrėsi. Palik ir leisk sugyti, –

tarė jo motina

krištoliuodama pro šalį durų link. Šįvakar ji dėvėjo visas savo krūtis.

Gerijonas spoksojo susizavėjęs.

Ji atrodė tokia narsi. Būtų galėjęs žiūrėti į ją amžinai. Bet dabar ji buvo prie durų o po akimirkos jos nebebuvo.

Gerijonas pajuto virtuvės sienas susitraukiant, kai didžioji dalis oro kambarį nusūkuriavo jai iš paskos.

Jis negalėjo kvėpuoti. Žinojo, kad verkti negalima. Ir dar žinojo – garso užsidarant durims

reikėjo neįsileisti vidun. Gerijonas sutelkė visą dėmesį į savo vidinį pasaulį.

Kaip tik tuomet į virtuvę įėjo jo brolis.

Nori pasigalynėt? – paklausė Gerijono brolis.

Ne, – tarė Gerijonas.

Kodėl? Tik nepradėk. Nagi. Gerijono brolis paėmė

tuščią alavinę vaisinę

nuo virtuvės stalo ir apvertęs uždėjo Gerijonui ant galvos.

Kiek dabar valandų?

Iš po dubens Gerijono balsas skambėjo prislopintas. *Nesakysiu, –* atsakė brolis.

Prašau.

Pažiūrėk pats. Nenoriu. Turi omeny negali.

Vaisinė buvo itin tyli.

Tu toks kvailas kad negali pasakyti kiek valandų ane? Kiek tau išvis metų? Mulkis.

Ar jau moki užsirišti batus?

Vaisinė susimąstė. Iš tiesų Gerijonas mokėjo rišti mazgus, bet ne kilpas.

Jis nutarė nepaisyti šios skirties.

Taip.

Staiga Gerijono brolis stryktelėjo už jo ir griebė jam už kaklo.

Šis užlaužimas vadinas tylioji mirtis,

Gerijonai, kare jį naudoja sargybiniams nokautuoti. Vienu staigiu suktelėjimu galiu nulaužt tau sprandą.

Jie išgirdo ateinant auklę, ir Gerijono brolis vikriai atsitraukė.

Gerijonas ir vėl paniuręs? –

paklausė auklė žengdama virtuvėn. *Ne, – atsakė vaisinė.*

Gerijonas labai norėjo

neįsileisti auklės balso vidun. Tiesą sakant jis mieliau būtų

nepažinojęs jos suvis

bet buvo šis tas, ką jam reikėjo sužinoti.

Kiek dabar valandų? –

išgirdo save klausiant. *Be penkiolikos aštuonios, – atsakė ji. Kelintą grįš Mama?*

Oi dar negreit,

gal vienuoliktą. Išgirdęs šią naujieną Gerijonas pajuto viską kambary bloškiantis tolyn nuo jo

pasaulio briaunų link. Tuo tarpu auklė tęsė –

Geriau pradėk ruošti į lovą, Gerijonai.

Ji nuėmė dubenį nuo Gerijono galvos ir pajudėjo kriauklės link.

Nori, kad tau paskaityčiau?

Tavo mama sakė, kad tau sunku užmigt. Ką nori, kad paskaitytumėm?

Žodžių nuotrupos praslinko pro Gerijono smegenis nelyg pelenai.

Jis žinojo turėsiąs leisti auklei atlikti tai savo netinkamu balsu.

Dabar ji stovėjo priešais jį

su perspausta šypsena ir akimis kuitės po jo veidą. *Paskaityk narų knygą, – tarė jis.*

Tai buvo gudru.

Narų knyga buvo vadovas narams prisišaukti. Bent jau

taip netinkamas jos balsas liks atokiai

nuo žodžių, priklausančių jo motinai. Auklė džiugiai išėjo

ieškoti narų knygos.

Netrukus Gerijonas su aukle sėdėjo ant viršutinės lovos ir šaukė narus

kai vidun įsiveržė Gerijono brolis
ir nutūpė ant apatinės lovos, priversdamas visus šoktelt palubėn.
Gerijonas atsitraukė
prie sienos ir apglėbė kelius, kai pasirodė jo brolio galva,
o paskui likęs kūnas.
Jis užsikabarojo viršun šalia Gerijono. Turėjo storą guminę juostele
ištemptą tarp nykščio
ir rodomojo piršto, kuria vis grybštelėdavo Gerijonui koją. *Koks tavo mėgstamiausias ginklas?*
Mano katapulta GRYBŠT, –
jis vėl grybštelėjo Gerijonui koją, – *gali nušluot ištiesą miestą*
netikėtai katapultos antpuoliu GRYBŠT –
visi negyvi arba pripildyt ją padegamų bombų kaip Aleksandras Makedonietis jis
išrado katapultą
pats Aleksandras Makedonietis GRYBŠT... Liaukis, –
tarė auklė
siekdama gumytės. Nepasiekė. Prisisumdama akinius aukščiau
ant nosies tiltelio ji tarė – *Garota.*
Man labiausiai patinka garota. Švaru ir veiksminga. Italų išradimas, man regis,
nors pats žodis prancūziškas.
Kas ta garota? – paklausė Gerijono brolis. Ji nutraukė gumytę nuo jo nykščio
ir įsikišdama ją palaidinės kišenėn tarė
Neilga virvelė dažniausiai iš šilko su slystančiu mazgu vienam gale. Užmeti
kažkam ant kaklo
iš nugaros ir stipriai trūkteli. Sutraiško trachėją. Staigi bet skausminga mirtis.
Be garso be kraujo
nepūps kišenėj. Žudikai jas naudoja traukiniuos.
Gerijono brolis žiūrėjo į ją užmerkęs vieną akį savo visiško dėmesio žvilgsniu.
O tu Gerijonai
koks tavo mėgstamiausias ginklas? Narvas, – tarė Gerijonas iš už kelių.
Narvas? – perklusė jo brolis.
Idiote tu narvas ne ginklas. Jis turi kažką daryt kad būtų ginklas.

Turi sunaikint priešą.

Kaip tik tuomet apačioje pasigirdo didelis triukšmas. Gerijono viduj kažkas užsiliepsnojo.

Jis šoko ant grindų ir pasileido bėgti. *Mama!*